

RICARDO SOLFA: «SISA ERA UN EXCÈNTRIC, UN CANTAUTOR PINTORESC»

«Menteixo, però no enganyo»

Diu que va ser ell qui ensenyà a fer cançó melòdica a Jaume Sisa, un cantautor estrofolari ara reclòs en un asil. Ricardo Solfa, estranya barreja entre Marlene i Machín, es presentava aquests dies a Barcelona cantant i parlant en castellà. Qualsevol semblança amb realitats passades, diu, és un somni. I, tot plegat, una mentida que no enganya.

Fúlvia Nicolàs

—**¿Vostè creu en la reencarnació, o en la transmigració de les ànimes?**

—Doncs sí... sens dubte. El miracle consisteix a vegades que una ànima es defineixi dins d'un sol cos, o d'una sola ment, o adopti un sol nom. Jo crec que el normal és l'altre: la confusió, el caos, la barreja, la infinitat de persones que habiten dins de cadascun de nosaltres.

—*Tenia entès que Ricardo Solfa era un cantant melòdic dels anys vint, mort el 1940, que a mitjans dels setanta es reencarnà momentàniament en un vocalista de l'Orquestra Plateria anomenat Jaume Sisa.*

—Sí que és una bonica història, sí. No n'he trobat dades fidedignes, però sí que crec que hi ha d'haver alguna cosa per l'estil. Jo mateix estic sorprès de ser qui sóc: el fruit d'un desig inconnex, o d'un somni interromput.

—*Però, ¿qui és Ricardo Solfa?*

—Ara mateix, el 1988, sóc un cantant melòdic. El meu pare també era músic; així, potser em ve de família... Sempre he cantat en orquestres de ball, fins que vaig decidir fa un parell d'anys donar el pas de vocalista a solista.

—*Afinem una mica més la qüestió biogràfica, sisplau.*

—Vaig néixer en un vaixell, perquè el meu pare era músic i tocava a l'orquestra del creuer. A l'altura de Gibraltar,

va ser. Després he viscut en molts llocs. El primer port que vaig trepitjar va ser a Canàries, però després els meus pares es van instal·lar a Barcelona uns anys, més endavant vaig viure una llarga temporada a Saragossa, també algun temps a València, al barri del Carme, i vaig debutar a Màlaga, en un cabaret que es deia El Torpedo. Tenia setze anys.

—*¿Amb quina cançó?*

—«Maruzzella»... La meua història és més aviat anònima i fosca, perquè mai no vaig tenir la intenció de ressaltar ni d'esdevenir una figura. Amb el temps, però, m'he anat cansant de la música de ball, i vaig pensar que podria aprofitar el meu ofici i desenvolupar-lo en un altre sentit. Així, em vaig decidir a gravar

el disc i donar-me a conèixer per mi mateix.

—A Barcelona, hi va viure una bona temporada, diu.

—Sí, hi he estat bastantes vegades.

—Aquí va conèixer aquell individu, Jaume Sisa.

—El tal Sisa, el vaig conèixer fa bastants anys, una vegada que actuava ell amb l'Orquestra Plateria. Jo també hi vaig cantar alguna vegada, i es veu que li va fer gràcia el meu nom i acabà fent algunes actuacions tot usurpant la meua personalitat. Ell imitava un cantant melòdic, anomenat Ricardo Solfa, que era jo. Però, de fet, crec que això va ser una anècdota en la seva carrera, perquè després es va retirar i no n'he sabut més.

—No eren amics, doncs.

—No, no. Va ser un episodi circumstancial. Era un personatge bastant curiós, pel que veig. Pel que he anat sabent de la seva trajectòria i la seva obra, crec que era bastant exòtic, ¡ha! ¡ha! Un cantautor pintoresc. Tot el que sabia, com a melodista, ho va aprendre de mi... diguem que va ser la meua influència la cosa que el va ajudar a descobrir tot això. Però ell era un cantautor i explicava el propi món. Jo sempre he estat un intèrpret de cançons d'altres autors. Aquesta és la diferència fonamental.

—Aquell Sisa s'havia definit a si mateix com un místic, un farsant i un mentider.

—¿Ah, sí? No coneixia aquests trets de la seva personalitat.

—També presumia que li agradaven els cacauets salats picats amb martell elèctric.

—Ja deia jo que era un excèntric. Em sembla una idiotada.

—Doncs, va fer una cançó que no era cap idiotada. ¿Ha sentit mai «Qualsevol nit pot sortir el sol»?

—Sí, la conec. És una bonica peça que no entra gens dins del meu estil... però potser algun dia em decidiré a fer alguna versió d'alguna de les seves can-

çons. Però, de moment, com en el cas de Sisa es dona aquesta confusió de proximitat, encara no en tinc massa ganes. Més que res, per deixar clar que jo sóc un altre. I pel que fa a la cançó... és una bella imatge poètica, una metàfora que reflecteix l'utopia, el desig d'un impossible, bells somnis per fer, paradisos inabastables... i és que és estrictament impossible que el sol surti una nit, perquè llavors no seria nit, i no seria el sol.

—¿De què parlen les seves cançons?

—Bàsicament, d'amor. I de qüestions sentimentals i passionals. De l'amor com a eix central, i també de sensacions i sentiments com la soledat, o l'angoixa, o l'espera...

—És un sentimental, doncs.

—Sí, sóc un sentimental.

—Un sentimental que ha dit que es vendria l'ànima al dimoni, si fes falta.

—Sí, però el problema és que ningú no me la vol comprar. Bé, tampoc és que vagi pel món fent rebaixes, però si em pagaven bé, jo faria tot el que volia.

—¿I què voldria fer?

—El mateix que faig ara, per això dic que sóc molt barat. Només demano que em comprin per a poder fer el que vull.

—¿Qui és la nòvia de la carta?

—La nòvia de la carta és una nòvia una mica inexistent, una nòvia arquetípica. Respon a diversos personatges, és una barreja de tres o quatre models de nòvia: una estrangera de veritat, una altra que no és estrangera i és oriünda...

—¿Oriünda, d'on?

—Oriünda... doncs d'aquí. Una de Barcelona i una altra de Madrid, concretament. I després, una mena de nòvia desitjada que no conec.

—¿Però el fan patir, les dones, o no?

—Bé, elles acostumen a patir més que jo. Sembla que tenen una gran facilitat, per això.

—¿I com s'entén un melòdic que no pateixi?

—No, un melòdic el que ha de fer és fer-les patir a elles, és clar. Jo descriu el patiment en les meves cançons, amb tant de sentiment que, a vegades, crec que no ho podré suportar. De tant en tant, pen-

so que passarà alguna cosa, ¿oi? Però ho faig perquè elles s'emocionin i m'estimin. I pensin: «Pobre xicot, com pateix». És un bon sistema, no es pensi. I generalment funciona, perquè elles són comprensives, generoses...

—¿Vostè parla de vostè com a persona o com a personatge?

—¡Ha! ¡Ha! Això és molt difícil de contestar. No sabia dir... Jo sé qui sóc. Sóc un, només. N'hi pot haver molts, però parlo amb una sola veu. En aquest moment sóc el cantant melòdic. El cantant.

—¿Ha triomfat, ja?

DOMÈNEC UMBERT

«Madrid és l'imperi dels murrís».

—¿Què és evident?

—Doncs... Barcelona és una ciutat amb molt de seny, molt europea. Una ciutat que es pot permetre qualsevol bogeria, a condició que sigui una bogeria controlada.

—I la seva bogeria, ¿és controlada o no?

—¡Jo no estic boig!

—Seguim, seguim.

—Barcelona va tenir una època, en els setanta, en què hi havia una certa dosi de descontrol, de moltes ganes de tot. De sobte, quan la cosa ha anat quallant i s'ha anat materialitzant aquest desig en una realitat política i cultural determinada, segurament s'ha perdut una mica d'aquest impuls renovador. Avui és una ciutat molt assentada, i Catalunya comença a ser una nació que compta, però crec que ha perdut una certa espon-taneïtat, una certa ànsia d'aventura.

—¿És que Madrid està més viva, pot-ser?

—Madrid és l'imperi dels murrís, també. Compte amb les mitificacions. Per al meu treball, concretament, és més idoni perquè hi ha més possibilitats de tot. Però, en canvi, no són tan seriosos. Tendeixen més fàcilment a la frivolitat i a la banalització.

—Potser algun dia Ricardo Solfa aprendrà català i vindrà a instal·lar-se aquí.

—Seria molt bonic. Sí que m'agrada-ria, sí. ¡Ha! ¡ha! Podria canviar de reen-carnació, potser... No se sap.

—Sisa deia que els ideals mosseguen. ¿A vostè, l'ha mossegat mai cap?

—Mossegar-me, no. Però fan molt de mal, a vegades. No és que el millor si-gui no tenir-ne, però cal tendir al rea-lisme.

—¿Quines fidelitats guarda, vostè?

—La del somni, crec que és l'única. I la del desig. I no hi ha perill, perquè són infidels per naturalesa, fugisseres, volubles...

—Viu sempre sobre l'escenari, doncs.

—M'agradaria molt, però no ho faig. Jo m'hi quedaria hores i hores, però no puc. I, com que no puc, el que faig és endur-me l'escenari a casa, portar-lo sempre al damunt.

—¿I no es fa una mica cansat, això?

—¿És cansat a respirar?

—Depèn. Però és supervivència.

—Doncs això. Has de fer-ho, perquè, si no, és impossible viure. És un vici, és una droga... però, com no hi ha vida sense drogues, aquí som.

—¿Li agradaria anar a Eurovisión?

—És una horterada anar a Eurovisión. És de molt mal gust. Però, si em

—No. Seriosament, encara no.

—¿I com s'imagina el dia del triomf?

—Això m'agradaria saber. M'ho imagino igual com ara, però amb més quantitat de públic, i venent més discos, i sent més popular. Si no és així, llavors serà que m'he convertit en un cretí.

—¿És difícil triomfar a Madrid?

—Com en qualsevol lloc... triomfar és difícil, qualsevol cosa que et proposis seriosament és difícil. I més encara si t'adones de la inutilitat que representa. De fet, acabes pensant que, si tot-hom es preguntés per a què, ningú no faria res, i potser tot aniria millor, ¿eh?

—¿Si ara es trobés aquell individu que es deia Sisa, li recomanaria que anés a Madrid?

—No, tinc entès que està a un asil, retirat.

—No li ho diria, doncs.

—Hhhhhmmmm, hhhhhmmmm... no sé, potser sí, però vaja... Jo crec que el que es posarà de moda és la cançó melòdica. En el terme d'uns anys s'acabarà l'era del roc i es tornarà a posar de moda la cançó melòdica. I quasi ningú en fa, ara, la veritat.

—S'haurà de partir el pastís amb poca gent, llavors.

—Això si aconseguixo endur-me'l, que és bastant dubtós. Espero que el públic m'ajudi.

—¿Ha tingut l'èxit que es pensava, a Barcelona?

—No està malament. És una plaça de respecte, aquesta. Barcelona és una ciutat molt important, i té un públic molt seriós, cal cuidar-lo bé...

—¿Per què no havia vingut fins ara?

—Coses de... jo què sé. Per cap motiu en especial. També esperava que es conegués millor el disc i tot això. A València, també m'agradaria anar-hi aviat. És una bonica ciutat, València. Barcelona també m'agrada molt.

—¿Ha canviat molt, d'ençà l'última vegada que hi va estar?

—Ara ho estan posant molt bonic, amb això de les Olimpíades. Més arbres, i tot això...

—¿És tan divertida com en els anys galàctics, o no?

—No, em fa la impressió que és una mica més avorrida, ara. Abans era més oberta, i ara és com si s'hagués tancat sobre si mateixa.

—¿Què ho fa, que pensi això?

—No ho sé... Bé, sí... ¡ha! ¡ha! És evident, ¡ha! ¡ha!

paguessin molt bé, i em compressin un vestit, i pogués cantar el que volia... llavors sí que hi aniria, i ja s'ho faran. Si no, no.

—¿Quina diferència hi ha, en aquest camp tan delicat de la cançó melòdica, entre el que és cursi, el que és hortera i el que és kitsch?

—Molt bona pregunta, ¿eh? Caram, aquesta és digna de tot un senyor acadèmic, d'un intel·lectual.

—Horror.

—Hortera seria el que és xaba, barat, fàcil, evident... Per exemple, quan Guruchaga canta allò de les gordes és una horterada, però una horterada amb ironia. Però, quan Patxi Andion canta allò de «Si yo fuera mujer», ja és una horterada imperdonable, de jutjat de guàrdia, de presó. ¿Cursi? Mari Trini, ¡ha! ¡ha! Em sap greu, m'enenistaré amb tota la professió... I kitsch... ¿Ah, sí! La parella feliç cantant «La puerta de Alcalá», és el més kitsch del món. De tan guapo com vol ser és molt lleig. O pitjor encara, cantant allò de «Tu boca». Ana Manuel i Víctor Belén... són com una gerra de porcellana xinesa falsa, de quinzena d'El Corte Inglés. Això i les Falles de València, però les Falles són dins d'una tradició honrosa, que ja és el despropòsit pel despropòsit.

—¿I en Solfa com evita tots aquests perills?

—Doncs, fixant-m'hi molt. I, tot i així, no estic segur de no ensepegar amb algun d'aquests elements. El que vull fer és com una barreja de Marlene Dietrich i Antonio Machín. La puta i el negre, que és el pitjor que hi ha, ¿oi?

—¿En diu moltes, de mentides?

—Els gitanos diuen d'ells mateixos: «Un gitano menteix, però no enganya». La mentida és un art noble, tan noble com l'assassinat, segons veiem en Tomas de Quincey, però enganyar fa molt lleig. A vostè li puc mentir, però mai enganyar-la. De mentides, en dic les normals... El somni no és una mentida. Si t'imagines alguna cosa intensament, és real. És fa real del tot, senzillament.

—¿Fins al punt de canviar, per exemple, el text del seu carnet d'identitat?

—Ah, això no té cap interès. I a més, el tinc molt ben guardat. Jo visc el somni d'arribar a ser un cantant molt gran, molt famós, molt popular, com els tres reis d'Orient, però en una sola persona. I no veig perquè m'hauria de despertar.

—¿De què seria capaç, per arribar-hi?

—De deixar-me la barba, per exemple. Me l'estic deixant llarga fins a la cintura, ben bé.

—Però això no encaixa. ¿Com es veuria la pajarita?

—Ah, ¡és veritat! No ho havia calculat... quin error, ¡ha! ¡ha! Podria deixar-hi un forat enmig. Haurem d'inventar alguna cosa.

—¿Fins a quin punt depèn de la complicitat de la gent?

—És importantíssima. Si es trenca, no hi ha manera de... de... La vida real, doncs, és això. Pensar en les mussaranyes, activitats d'aquesta mena, com passejar o prendre el sol. En català vostès en diuen *vagar*, és molt descriptiu. Això és molt bo, molt distret.

—Potser hi ajuda tenir poca vista i més aviat dolenta, a això.

—Sí, la veritat és que, com enfora no hi veig gaire, he de mirar endins més sovint. Però vaja. Jo somnio a través de les meves cançons. En les altres coses, sóc una persona organitzada.

—¿Quant pot durar una mentida?

—Fins a la mort.

—¿Això és una profecia o una amenaça?

—No, no. Una sospita que tinc.

—Potser algun dia pensarà que va ser bonic mentre va durar.

—Un segon abans de morir-me, ho pensaré. Si en tinc temps, és clar. «No està malament, això», pensaré: «Passar per aquí una estona, fer quatre besties...»

—¿Es penedeix de res, vostè?

—No, mai. Miri que hi ha coses inútils a la vida. Quasi totes ho són. Però crec que el penediment és la més inútil de totes.

—¿I no li queda cap nostàlgia, d'existències anteriors?

—Sí, bastant. La curiositat pels gossos, per exemple. O pels llibres antics, pels

capvespres al camp... Potser era un monjo de Císter, el segle XVII, i vivia en un monestir al camp, m'estava a la biblioteca i mentre copiava pergamins sentia bordar el gos. D'existències més pròximes, no, no en tinc.

—¿No té mai la sensació de ser un home dibuixat?

—No. Però un cantant somniat, sí. Somniat per algú, és un sentiment còsmic, això.

—Potser somniat per Jaume Sisa.

—...

—No sé si ho hem dit tot.

—És que tot no es pot dir. Sempre hi ha un moment que cal parar. No sé ben bé per què, perquè ens hi podríem estar una hora més, tot un dia, tot un any, tota la vida... i sempre hauríem de parar. ¿Per què no hauríem d'estar sempre així?

—¿Se li fan tristes, les despedides?

—Sempre, és clar. Per això cal fer com que no ens despedim, o com que ens despedim moltes vegades, fins que ningú no ens cregui quan ens despedim. Sempre he pensat que en els recitals m'agradaria cantar només tres cançons i fer tota la resta bisos. Vaig, però vinc. Així, l'alegria de la tornada seria més gran. Em sembla que ho farà així.

—¿Li agradaria retrobar Sisa, algun dia?

—No, no m'interessa. No sabriem què dir-nos, no tenim res a veure... No és que ens barallessim, però crec que em deu diners.

—¿Guanyava més diners que Ricardo Solfa, Sisa?

—Sí, ell es guanyava bé la vida, perquè era un cantant famós, venia molts discos... millor que jo. La veritat és que sóc un cantant pobre, estic començant. Però espero aconseguir el que vull: comprar-me un vídeo, un cotxe... Encara sóc una mica pobre. Em pensava que l'èxit seria més fàcil. Sortir a la tele, gravar un disc... ¡i pum! Com la Sabrina. I no.

—Potser hauria d'ensenyar alguna cosa, doncs.

—¿Jo? Jo sóc molt tímid... i a més, jo no tinc res a ensenyar. Estic operat, jo. En confiança: la tinc de plàstic. □

